

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm

Vår referens

Dnr

2015-06-01

Erik Ageberg

(A2015/734/ARM)

Remissvar Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del II (SOU 2015:38)

Företagarna har givits möjligheten att yttra sig om ovan rubricerade remisser och får lämna nedanstående synpunkter.

Direktivet syftar till att förbättra genomförandet, tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet. Åtgärderna ska möjliggöra att utstationerade arbetstagares rättigheter bättre kan skyddas samtidigt som onödiga hinder för friheten att tillhandahålla tjänster undanröjs.

Sammanfattning

Utredningens förslag går tvärtemot regeringens ambition att förenkla regelverket och underlätta för småföretagare. Det ska vara enkelt för företagare att göra rätt. Förslaget riskerar att slå mycket hårt mot småföretagare.

Beträffande förslaget att införa ett entreprenörsansvar anser Företagarna:

- att förslaget är en överimplementering av tillämpningsdirektivet som riskerar att snedvrída konkurrensen inom EU.
- att ansvarsutkrävningen förvríds, där skötsamma företag får ta ansvaret för oseriösa företag.
- att konkurrensen snedvríds
- att småföretagen drabbas extra hårt genom:
  - en ökad ekonomisk risk
  - en extra utsatt position för att drabbas av lönekrav
  - en ökad svårighet för nystartade företag att få uppdrag
  - att beställare avvaktar eventuella oförutsedda lönekrav innan betalning sker och därmed använder småföretag som bank.
  - att småföretag får svårare att konkurrera då prisbilden kommer att höjas
  - att småföretag väljs bort på grund av att de är mindre säkra betalare än större företag

Mot denna bakgrund avstyrker Företagarna förslaget att införa ett strikt entreprenörsansvar.

Förbättrad tillgång till information om kollektivavtalsvillkor

För att ge utländska tjänsteleverantörer och utstationerade arbetstagare bättre tillgång till information föreslår utredningen att arbetstagarorganisationerna ska vara skyldiga att anmäla en kontaktperson till Arbetsmiljöverket för att komplettera den redan befintliga skyldigheten att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket, vilket idag inte efterlevs. Förtydligandet gäller även anmälan av villkor då det inte är aktuellt med stridsåtgärder. Arbetsmiljöverket åläggs att tillhandahålla information om vilka som är anmälda kontaktpersoner. Utredningen föreslår också att regeringen ska skapa förutsättningar för medling mellan arbetsmarknadens parter, genom tillsättande av en arbetsgrupp eller liknande åtgärd, för att nå överenskommelse om vilka villkor som ska gälla för utstationerade arbetstagare.

Skyldighet för arbetstagarorganisationer att lämna in kollektivavtalsvillkor

Företagarna ställer sig bakom förslaget om förtydliganden rörande arbetstagarorganisationernas skyldigheter att inge kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Även så om det ej är aktuellt med stridsåtgärder. Frågan är särskilt angelägen ur ett småföretagarperspektiv då många av dessa saknar kollektivavtal eller hängavtal och informationstillgången till avtalsvillkor har andra användningsområden för småföretagare.

Villkoren som inlämnas till Arbetsmiljöverket bör dock kontrolleras av lämplig myndighet. Att utländska arbetsgivare hänvisas till information från fackliga organisationer vars intressen kan skilja sig från arbetsgivarsidan kan bli särskilt problematiskt om inte den utländska arbetsgivaren ansluter till en arbetsgivarorganisation. Att parterna är oense om villkoren i avtalen försvårar ytterligare. En statlig myndighet riskerar att lämna felaktig information om applicerbara villkor utan en kritisk granskning av de inlämnade villkoren.

Avsaknaden av påföljder i händelse av att arbetstagarorganisationer underlåter att inlämna villkor är oroande mot bakgrund av hur 9 a § utstationeringslagen tillämpats tidigare.

Anmälan av kontaktperson

Företagarna ställer sig kritiska till förslaget om att den fackliga kontaktpersonen ska tillhandahålla information om de villkor som kan komma att krävas eller kan komma att tillämpas vid en utstationering i Sverige. Det är olämpligt om en av parterna tillåts definiera villkor som ska gälla vid utstationering.

Mot bakgrund av att arbetstagarorganisationerna inlämnat villkor och offentliggör en kontaktperson riskerar den utländska arbetsgivaren ett kraftigt informationsunderläge. Att parterna är oense om villkoren i avtalen underlättar inte för den utländska arbetsgivaren att göra rätt.

Kravet på transparens löses inte genom den inrapporterade kontaktpersonen.

Förutsättningar för medling mellan arbetsmarknadens parter

Företagarna ställer sig bakom förslaget att regeringen bör överväga att tillsätta en medlare eller en arbetsgrupp för vissa branscher med uppdrag att försöka få parterna att, som var tänkt av lex Laval, själva analysera sina kollektivavtal och få arbetsmarknadens parter att komma överens om villkor för utstationerade arbetstagare i relevanta branscher. Bristen på insyn och tydliga villkor utgör en stor svårighet för de företag som inte är anslutna till en arbetsgivarorganisation.

Företagarna vill även här lyfta fram att närmare 60 procent av mindre företag inte har kollektivavtal eller hängavtal och därmed inte är bundna av eventuell minimilön i dessa avtal.

Entreprenörsansvar

Förslaget rörande entreprenörsansvar innebär i praktiken att en företagare kan behöva betala löner till utstationerade arbetstagare, som en annan i entreprenörskedjan inte klarar av att betala. Utstationerade arbetstagare inom företrädesvis bygg- och anläggningsverksamhet måste förvisso först försöka få betalt av sin arbetsgivare, men om det inte fungerar så betyder entreprenörsansvaret att den utstationerade arbetstagaren kan kräva lön av vilket företag som helst i entreprenörskedjan.

Företagarna anse att utredningens förslag är en klar överimplementering av tillämpningsdirektivets bestämmelser. Tillämpningsdirektivet anger att entreprenörsansvaret ska gälla endast i ett led. Utredningens förslag om en utvidgning till samtliga entreprenörer i en entreprenörskedja är oproportionerligt. Företagarna menar att företag som inte uppfyller sina skyldigheter som arbetsgivare ska bära påföljder. Förslaget om entreprenörsansvar är med denna utgångspunkt kontraproduktiv. Istället för att hålla det företag som försummat sina skyldigheter ansvarigt drabbar förslaget seriösa företag.

Företagarna är av uppfattningen att förslaget gällande entreprenörsansvar kan komma att innebära stora risker för småföretagen så snart som det finns utländska företag i entreprenörskedjan. Förslaget medför att en företagare måste vara mycket noga med vilka underentreprenörer som anlitas och deras position i entreprenörskedjan i förhållande till andra aktörer. En småföretagare måste med andra ord säkerställa att andra i entreprenörskedjan har god ekonomi, annars riskerar företagaren kostnader för anställda i andra företag. I småföretag, där lönekostnader ofta utgör en stor portion av kostnaderna, riskerar oförutsedda betalningar enligt det föreslagna entreprenörsansvaret att välta många företagare. Eftersom en arbetstagare kan vända sig till vilket företag som helst i entreprenörskedjan riskerar ett seriöst mindre företag med god ekonomi att tvingas betala om det förekommer svaga länkar i kedjan av entreprenörer. På detta sätt ökar ytterligare tycket på småföretagen. Utredningens förslag riskerar

att slå för brett och drabba även de företag som erbjuder arbetstagare goda arbetsvillkor trots avsaknad av kollektivavtal.

Alla företag i den föreslagna entreprenörskedjan riskerar att drabbas av lönekrav. Företag som entreprenörer inte har god insyn i får svårare att hitta uppdrag. Inte minst gäller detta nystartade företag. Förslaget leder till en inlåsnings effekt och sämre konkurrens. Risken att drabbas av lönekrav innebär också att förutsägbarheten försämras.

En annan konsekvens kan vara att förslaget leder till att beställare kräver att underentreprenörer ställer säkerhet för att slippa ifrån risken att betala löner till underentreprenörers anställda. Detta ökar ytterligare trycket på småföretagen, som genom långa betalningstider redan i dag används som bank av stora företag. Därigenom riskerar mindre företag att få svårigheter att uppfylla sitt eget löneansvar gentemot sina egna anställda. Likaså sätter detta småföretagen i ett svagare utgångsläge än stora företag i fråga om finansiella förtjänster.

Den obestämbara risken föra att drabbas av lönekrav innebär också att prisbilden höjs vilket också bekräftas av utredningens konsekvensanalys. Kostnaderna för små företag ökar sannolikt mer än för större. Förslaget motverkar följaktligen flera andra av regeringens ansatser att underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingar och att förenkla regler för företagen.

Ett alternativt utfall av förslaget kan vara att företag som fått bära ansvaret för en underleverantör i andra eller tredje led inleder en domstolsprocess mot den, för de utstationerade arbetstagarna, direkt anslutande entreprenören, för upprättelse. Genom detta knyts småföretagare upp i långa domstolsprocesser istället för att bedriva näringsverksamhet. Företagarna gör också bedömningen att mindre företag, som i någon mening kan uppfattas som osäkrare betalare, riskerar få svårt att komma in på marknaden över huvudtaget. Följaktligen kan marknaden mer eller mindre uteslutande bestå av stora företag vilket innebär att konkurrenssituationen snedvrids.

Det föreslagna strikta entreprenörsansvaret, vari en entreprenör inte kan åberopa att rimliga kontrollåtgärder vidtagits, minskar incitamenten för entreprenörer att vidta kontrollåtgärder. Rimligen bör företag som vidtar rimliga kontrollåtgärder uppmuntras för att stärka just det ansvarstagande direktivet syftar till.

Företagarna förespråkar istället en modell som innebär att den som vidtagit rimliga kontrollåtgärder ska kunna fritas från ansvar. En modell som också föreslagits under utredningens gång. Företagarna förespråkar också att ansvaret inte kan sträcka sig längre än till den entreprenör till vilken de utstationerade arbetstagarnas arbetsgivare är en direkt underentreprenör. Utredningens förslag riskerar att snedvrider konkurrensen inom EU genom att gå längre i entreprenörsansvar än övriga medlemsländer.

Sammanfattningsvis avstyrker Företagarna förslaget om att entreprenörsansvaret ska kunna göras gällande i samtliga led i en entreprenörskedja. Förslaget riskerar att ge stora inlåsnings effekter på marknaden och drabba småföretag mycket hårt.

Avslutning

Företagarna är positiva till förslagets övergripande syfte att förbättra genomförandet, tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet samt förtydligandet att arbetstagarorganisationerna ska lämna kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Företagarna är dock kritiska till förslaget i vad det avser entreprenörsansvar samt förslaget i vad det avser att transparenskravet och nödvändiga uppgifter om minimilön ska tilldelas den fackliga parten. Företagarna är av uppfattningen att förslaget gällande entreprenörsansvar är betydligt mer långtgående än vad EU-direktivet egentligen kräver i dessa delar. Företagarna förespråkar en modell som innebär att den som vidtagit rimliga kontrollåtgärder ska kunna fritas från ansvar.

Patrik Nilsson

Chef Politik Analys & Opinion

Erik Ageberg

Utredare